
ФИНАНСОВА ПРОЗРАЧНОСТ НА ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ В КОНТЕКСТА НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИЧЕСКА ДИГИТАЛИЗАЦИЯ

Петко Тошев Ангелов¹,
Силвия Сашева Заркова²

^{1,2} Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, България
E-mail: ¹p.angelov@uni-svishtov.bg; ²silvia.zarkova@yahoo.com

Резюме: Дигитализацията е сред основните приоритети на ЕС, заложи в „Европа 2030“, като България и българските общини са преки участници в този процес. Глобалната пандемия COVID-19 в началото на 2020 г. рефлектира положително на процеса по дигитализация, включително и в областта на публичния сектор и местното самоуправление, като ефектите са с различна степен на изразеност. Изследването установява, че процесът по адаптиране на финансовата и бюджетна прозрачност на общините към съвременните дигитални решения води до значителна разлика в прилагането на концепцията за европейска икономическа дигитализация между различните административни единици на страната. Това налага усъвършенстването на работата в посока дигитализация, която е от съществено значение за частния сектор, и необходимостта от приемане на ефективни мерки формирането на привлекателна бизнес среда, но и за гражданите с оглед тяхното улеснение при изпълнението на административни ангажменти.

Ключови думи: дигитализация, общини, България, публичен сектор, електронно управление, финансова прозрачност.

Тази статия се цитира, както следва: Ангелов, П.; Заркова, С. (2021). Финансова прозрачност на общините в България в контекста на европейската икономическа дигитализация: влияние на инвестиционните и макроикономическите нагласи. Народно стопански архив, (4), с. 24-37.

URL: nsarhiv.uni-svishtov.bg

JEL: H76, O18, R12.

* * *

Въведение

Финансовата децентрализация е във фокуса на множество научни изследвания през последните десетилетия (Захариев, 2012). Еврочленството на България създаде програмно ориентирани ресурси, които пряко подпомагат ефективността на действие на местните органи за самоуправление, вкл. в посока концепцията за електронно управление. На тази основа за обект на изследване се определя дигитализацията в общините, а неговата проблемна област е развитието на дигитализацията в общините в България. Настоящото изследване има за цел да анализира текущото състояние на финансовата и бюджетна прозрачност на отделните административни единици в България с фокус върху регионалното развитие и формираната се децентрализация на общините. Това изисква проучване на посоката на реформи в дигиталното управление в България и степента на различия в прилагането им в различните административно-териториални структури на страната. Работната хипотеза, върху която се гради изследването, е, че преходът към дигитализация на публичния сектор пряко кореспондира с редица предизвикателства на местно и национално ниво, които имат негативно влияние върху потенциалните ползи от дигиталната трансформация на публичния сектор и водят до различия в регионалното им изпълнение.

1. България и европейската икономическа дигитализация

„Новата нормалност“ в световен мащаб е свързана с използването на дигиталните технологии, които навлизат постепенно, но заемат трайно място във всеки един сектор. Цифровата трансформация се счита за иновативна движеща сила в обществен и икономически план. Наличието на широк информационен поток в електронен формат позволява по-лесна свързаност между заинтересованите лица. Технологичният напредък може да доведе до управленска ефективност в публичния сектор и повишаване на информативността сред населението. Преминаването към електронно управление (Kuldosheva, 2021) улеснява диалога между различните области в обществото, но в същото време може да се разглежда като предпоставка за редица манипулации. Особено значение процесът на дигитализация придобива след сблъсъка с глобалната пандемия COVID-19 в началото на 2020 г. Въпросът с въздействието на дигитализацията върху обществените услуги се разглежда от множество международни организации като: ООН, Световната банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и др. На национално равнище процесът

се администрира и осъществява въз основа на Закона за електронното управление и Методологичната рамка за дигитализиране. Бъдещото му развитие е заложено в националната програма „Цифрова България 2025“, националната програма за развитие на „България 2030“, както и е част от концепцията за цифрова трансформация „Индустрия 4.0“ (Министерство на икономиката, 2021). В стратегията за национално развитие „България 2030“ е заложен приоритет за дигитализиране на публичния сектор, което е фокусирано върху осъществяването на достъпност и улеснение за гражданите и бизнес сектора. Развитие на електронното адаптиране на публичния сектор е продължителен процес, който през последните години бележи значителен напредък. Методологичната рамка за дигитализиране обхваща различни сектори и равнища. Ползите (МТИТС, 2021) от въвеждането и интегрирането на дигиталното управление в България са свързани с освобождаването на редица ресурси – човешки капитал, финансови средства, време и др., които са нефункционално ангажирани в процеса на административно обслужване. Осъществяването на дигитализацията в публичния сектор може да се постигне чрез прилагането на ключови подходи във всички звена, систематизирани във Фигура 1.

Фигура 1. Подходи за дигитализация в публичния сектор

Източник: (OECD, 2021) и възгледи на авторите.

Чрез Фигура 1 се представя многообразието от възможни подходи за дигитализация на публичния сектор, които могат да бъдат използвани

в различните структурни сектори. Значителна част от тях се основават на национални и наднационални практики по изграждане на подходящи политики, нормативни и рамкови подходи с оперативен и конструктивен характер. Създаването на подходяща среда позволява разработването и прилагането на инвестиционни и бюджетни процедури, подкрепени със споделени услуги и софтуер с отворен код. Това позволява практическото прилагане на дигитализация на сектора. За да бъде затворен кръгът по изграждането и имплементирането на дигитализацията в публичния сектор, е необходимо анализирането на разходите по извършените процеси и добавената стойност, която се получава от тяхното внедряване.

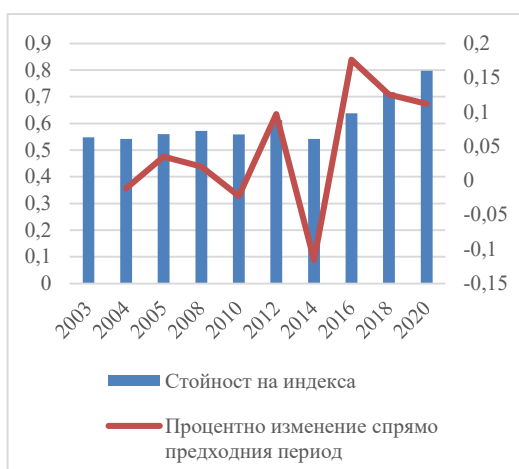
2. Анализ и оценка на електронното управление в България

Процесът по интегриране на електронното управление започва (Цонев, 2016) в края на 90-те години с приемането на „Националната стратегия за информационно общество“. Той се осъществява както на европейско, така и на национално и местно равнище. Дигитализацията на публичния сектор е основен приоритет (НСОРБ, 2020) в Националния план за възстановяване и устойчивост, който е част от „Плана за възстановяване на Европа от пандемията“. В него е заложена мярка за „Дигитализиране на информационни масиви в администрацията, съдържащи регистрови данни и е-удостоверяване от регистри“ (Министерски съвет на Република България, 2021), с планиран ресурс от 127,5 млн. лв. Много често се явява и приоритет при разработването на Планове за интегрирано развитие на общините (Zahariev, Prodanov, Radulova, Zarkova, & Dimitrov, План за интегрирано развитие на община Пордим за периода 2021–2027 г. (Plan for Integrated Development of the Municipality of Pordim for the Period 2021-2027), 2020).

Сред проследяваните индикатори с европейско значение са: индексът за развитие на електронното правителство, индексът на електронно участие, индексът на онлайн услугата, индексът на телекомуникационната инфраструктура и индексът на човешкия капитал. Индексът за развитие на електронното правителство представя степента на развитие на електронното правителство в страната. В обхвата на останалите показатели се включва (Начков, Асен, 2018): наличието на достъпни и функционални интернет страници на публичните институции, съотношението на жителите, използващи свободно интернет услуги и смарт устройства, технологичната грамотност на жителите на страната и техният образователен ценз, ефективността на институциите и др. От 2003 г. измерителите се проследяват ежегодно, а след 2008 г. се

наблюдават на всеки две години (2008 г., 2010 г., 2012 г., 2014 г., 2016 г., 2018 г., 2020 г.). Процентните изменения на показателите и техните стойности са изобразени на Фигурите от 2 до 6.

Петте разглеждани индекса имат представителен характер относно развитието на електронните услуги в страната. През 2020 г. България се намира на 44-та от 193 позиции по отношение на индекса за развитие на електронно правителство, а при индекса на електронно участие се позиционира на 23-то място.

Фигура 2. Индекс за развитие на електронното правителство

Фигура 4. Индекс на онлайн услугата

Фигура 3. Индекс на електронно участие

Фигура 5. Индекс на телекомуникационната инфраструктура

Фигура 6. Индекс на човешкия капитал
Източник: (DPIDG, 2021) и изчисления на автора

Световен лидер по развитие на електронното правителство през 2020 г. е Дания, а в Европа – Полша. Данните от фигурите показват развитието на България след 2003 г. в посока дигитална трансформация и адаптация към европейските стандарти. До 2010 г. във всички проследявани индекси се наблюдава относително равномерно прилагане на иновациите. Ускоряване на процеса по цифровизация е наличен от 2012 г., когато позитивно се отразява стремежът към приспособяването на публичните институции да изпълняват стратегиите за интелигентен растеж. Въпреки това обаче страната се нарежда значително след държавите – „дигитални пионери“, което поставя необходимостта от активно прилагане на политики за дигитална трансформация и електронно управление в публичния сектор. Част от причините за това изоставане се крият както в нормативната уредба в областта на местното самоуправление, (Овчаров, 2021), така и в поведението на икономическите агенти по отношението на местните данъци и такси (Petev, 2020).

2. Анализ и оценка на степента на дигитализация в административно-териториалните единици на България

Анализирането на развитието на административно-териториалните единици и капацитета на държавните администрации (Борисов, Борислав, 2018) се явява приоритетно звено на проучване през последните години. Това налага прилагането на разнообразни концепции за анализ, чрез които да бъдат разкривани потенциалните проблеми в сферата на общинското управление и начините за тяхното обезпечаване.

От финансова и икономическа гледна точка изследването на предизвикателствата и тенденциите в областите и общините позволява повишаването на степента на финансова сигурност (Петев, 2021) и своевременен контрол на бюджетните процеси. Класификацията на областните центрове в България е извършена въз основа на европейската статистическа класификация на териториалните единици (NUTS) (НСИ, 2021) и изчисляването на среден ранг на областите спрямо измерителите на административното развитие за 2020 г.: покритие на кадастъра (2019 г.), рейтинг за активна прозрачност на органите на местното самоуправление, развитие на електронното правителство, развитие на услугата "едно гише". Самите индикатори се характеризират, както следва:

- покритие на кадастъра – важен компонент за привличане на потенциални инвестиции (ИПИ, 2017) в региона, оптимизиране на данъчната събираемост, изпълнението на инфраструктурните проекти и намаляване на измамите с недвижими имоти. Ниското равнище на покритие на кадастъра е негативна предпоставка за слаб интерес от страна на потенциалните инвеститори в областта;

- рейтинг за активна прозрачност на органите на местното самоуправление (ИПИ, 2021) – основава се на среднопретеглена оценка на подадените електронни заявления до административните структури на изпълнителната власт;

- развитие на електронното правителство (ИПИ, 2021) – самооценка на местните власти за предлаганите дигитални административни услуги за физически и юридически лица;

- развитие на услугата "едно гише" (ИПИ, 2021) – самооценка на местните власти за равнището на готовност за осъществяването на обслужване на физическите и юридическите лица „на гише“.

Таблица 1 представя в систематизиран вид ранга на областите в България спрямо измерителите на административното развитие за 2020 г. В обхвата ѝ са включени изчислените рангови позиции на областите в България по отношение четирите анализирани показателя. Въз основа на общото представя административно-териториалните единици, като са подредени по низходящ ред. Трите най-добре представящи се области са, както следва: София (столица), Русе и Ловеч. Високият общ ранг на административното развитие на областите е показателен за ниската степен на изпълнение на четирите индикатора.

Таблица 1

**Ранг на областите в България спрямо измерителите
на административното развитие за 2020 г.**

Ранг за 2020 г.	Покритие на кадастъра	Оценка - електронно правителство	Оценка - едно гише	Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление	Общо представяне	Ранг
София (столица)	1	1	1	1	4	1
Русе	11	2	4	10	27	2
Ловеч	17	6	2	3	28	3
Монтана	5	8	6	11	30	4
Благоевград	2	7	9	16	34	5
Търговище	12	14	8	2	36	6
Велико Търново	6	5	20	12	43	7
Враца	23	9	3	15	50	8
Варна	7	16	26	6	55	9.5
Добрич	3	23	24	5	55	9.5
Силистра	4	4	25	23	56	11
Плевен	16	18	15	9	58	12
Бургас	24	3	13	19	59	13
Перник	9	15	11	25	60	14
Хасково	19	11	14	18	62	15
Кюстендил	15	17	5	27	64	16
Габрово	25	12	21	7	65	17
Сливен	28	13	22	4	67	18.5
Ямбол	26	21	7	13	67	18.5
Пловдив	13	25	19	14	71	20.5
Разград	8	28	27	8	71	20.5
Смолян	21	24	10	17	72	22.5
Шумен	20	20	12	20	72	22.5
Пазарджик	18	22	16	21	77	24
Стара Загора	14	19	23	22	78	25
София	27	10	17	26	80	26
Кърджали	10	27	18	28	83	27
Видин	22	26	28	24	100	28

Източник: Изчисления на автора въз основа на данни от (ИПИ, 2021)

Интересно е да се отбележи, че в областите с висок ранг попадат големите областни градове София, Пловдив, Пазарджик и Стара Загора. Основната причина за попадането им сред областите е неудовлетворителното изпълнение на: София – покритие на кадастъра и активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление; Пловдив – оценка – електронно правителство; Пазарджик – оценка – електронно правителство и активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление; Стара Загора – оценка – едно гише и активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление. Областите с най-слабо административно развитие са крайната северозападна област – Видин и крайната южна област – Кърджали.

Децентрализацията и концентрирането (Павлова-Бънова, 2020) на повече правомощия на местната власт през последните години води до повече обществени ползи. Това от своя страна пряко кореспондира с нуждата от интегрирането на нови методи с цел олекотяване и улесняване на процесите в местните структури. Особено важно е в бюджетния сектор, където големият поток от числова информация може да наруши коректността на използваните данни. С цел проследяване на процеса по внедряване на електронните технологии в общинските структури е разработен „рейтинг на финансовата и бюджетна прозрачност и интегритет на общините“. Той се позовава на следните 16 основни критерия и въпроси относно: публичността на бюджета и финансовите отчети на институцията; плащанията, списъци с подалите декларации от ЗПКОНПИ, публичното обсъждане от местната общност на проекта на бюджет на общината и годишния ѝ отчет, общия устройствен план, подробния устройствен план, самия проект на бюджет на общината, подробния устройствен план (ПУП), регистъра на разрешенията за строеж и неговата актуалност. Той се изчислява ежегодно, като част от програма на Фондация "Програма достъп до информация", 2021. Публикуването на информацията, свързва с финансовата и бюджетна прозрачност, кореспондира със задължителното публикуване, наложено съгласно Закона за публичните финанси (Програма "Достъп до информация", 2021). Изпълнението на финансовата и бюджетната прозрачност през 2020 г. има дисбалансиращ характер и формално разделя общините на максимално изпълнителни (23,5% до 29,5%), средно изпълнителни (23%) и общини с най-ниска степен на изпълнение (до 22,5%).

Максимално изпълнителни в осигуряването на финансова и бюджетна прозрачност, с рейтинг от 23,5% до 29,5%, са общините: Хисаря, Търговище, Белослав, Девня, Добрич, Главиница, Две могили, Златоград, Севлиево, Свищов, Николаево, Угърчин, Белоградчик, Бал-

чик, Девин, Пордим, Приморско, Антоново, Правец, Медковец, Хасково, Първомай, Харманли, Тунджа, Димитровград, Гърмен, Алфатар, Бойчиновци, Вълчедръм, Разлог, Бургас, Мездра, Русе, Тетевен, Цар Калоян, Чавдар, Чипровци, Самоков, Георги Дамяново, Самуил, Сандански, Тополовград, Банско, Челопеч, Троян, Болярово, Долна Митрополия, Борован, Гурково, Разград, Червен бряг, Генерал Тошево, Джебел, Аксаково, Своге, Стражица, Завет, Свиленград, Плевен, Ценово, Любимец, Априлци, Созопол, Долни чифлик, Мирково, Ботевград, Баните, Варна, Сливен, Добричка, Бяла Слатина, Криводол, Смядово, Черноочене, Чепеларе, Сопот, Симеоновград, Пирдоп, Провадия, Ружинци, Никопол, Стара Загора, Летница, Антон, Гулянци, Средец, Хитрино, Берковица, Габрово, Братя Даскалови, Лом, Чирпан, Панагюрище, Божурище, Бяла, Крумовград, Царево, Айтос, Луковит, Лясковец, Якимово, Сливница. Така изброените общини представляват 38,35% от общия брой общини (266 бр.), предоставили информация за целите на съставянето на рейтинга.

С рейтинг, основаващ се на размера на средната стойност (23%) на изпълнение, попадат общините: Крушари, Столична, Никола Козлево, Кричим, Велико Търново, Горна Оряховица, Тутракан, Велинград, Тервел, Роман, Силистра, Брацигово, Каспичан, Копривщица, Маджарово, Кюстендил, Куклен, Костенец, Марица, Бобов дол, Перушица, Мадан, Макреш, Вършец, Съединение, Опан, Белене, Хайредин, Оряхово, Кирково, Карлово, Трекляно, Садово, Сатовча. Създаденият формален „клъстер 2“ формира представителна извадка на общините (12,78%), които работят в посока осъществяването на финансовата и бюджетна прозрачност на общините.

С най-ниска степен на изпълнение от 8% до 22,5% са общините: Септември, Димово, Кнежа, Пловдив, Ситово, Козлодуй, Павликени, Нова Загора, Павел Баня, Ракиново, Пазарджик, Кубрат, Шумен, Елхово, Раковски, Велики Преслав, Рила, Ветрино, Белица, Брезово, Поморие, Лъки, Борово, Костинброд, Видин, Бяла (Област Русе), Кърджали, Ново село, Хаджидимово, Доспат, Враца, Лесичово, Смолян, Сърница, Казанлък, Несебър, Златарица, Годеч, Ардино, Кула, Венец, Брегово, Борино, Трън, Сапарева баня, Сливо поле, Ковачевци, Благоевград, Ловеч, Брусарци, Карнобат, Ямбол, Кочериново, Раднево, Златица, Кресна, Монтана, Батак, Стрелча, Искър, Радомир, Момчилград, Гълъбово, Лозница, Върбица, Левски, Ябланица, Пещера, Петрич, Стралджа, Исперих, Руен, Попово, Вълчидол, Котел, Каолиново, Ивайловград, Шабла, Гоце Делчев, Горна Малина, Чупрене, Кайнарджа, Малко Търново, Нови пазар, Трявна, Асеновград, Аврен, Долна баня, Каварна, Полски Тръмбеш, Ихтиман, Мизия, Опака, Калояново, Брезник,

Минерални бани, Родопи, Дряново, Иваново, Мъглиж, Драгоман, Перник, Омуртаг, Ветово, Дългопол, Белово, Сунгурларе, Дупница, Невестино, Суворово, Твърдица, Грамада, Рудозем, Елин Пелин, Елена, Симитли, Бойница, Стамболийски, Долни Дъбник, Струмјани, Якоруда, Сухиндол, Камено, Дулово, Земен, Неделино, Бобошево, Етрополе, Стамболово. Изброените административно-териториални структури изграждат съвкупността с най-голям дял от общините–130 бр., които в най-малък мащаб изпълняват изпълнението на критериите за сформирани на финансова и бюджетна прозрачност и интегритет на общините. В относителен дял те обхващат 48,87% от всички общини в България. Това налага търсенето на нови подходи по имплементиране на концепцията за дигитализация в осъществяването на финансовата и бюджетна прозрачност в „изоставащите“ общини.

Предвид това този процес може да бъде осъществен, от една страна, посредством залагането на приоритетни пера в бъдещите планове за развитие на общините (Zahariev, Prodanov, Radulova, & Zarkova, План за интегрирано развитие на община Белене за периода 2021–2027 г. (Plan for Integrated Development of the Municipality of Belene for the Period 2021 - 2027), 2021) като основни бенефициенти по европейските програми, както и увеличаване на общинските ресурси посредством гъвкаво преотстъпване на част от облагаемите приходи от доходите на физически лица към общините за целите на намаляване финансовата децентрализация на общините. От гледна точка на общинските ръководства е необходимо да се приоритизира работата по целенасоченото усвояване на грантовите финансираня, осигурени от Европейския съюз, разширяване използването на иконометричния апарат и прилагането на перспективни техники за проектно финансиране (Захариев, 2021).

Заклучение

Дигитализацията е сред основните приоритети на ЕС, заложи в „Европа 2030“, като България и българските общини са преки участници в този процес. Глобалната пандемия COVID-19 в началото на 2020 г. рефлектира положително върху процеса по дигитализация, включително и в областта на публичния сектор и местното самоуправление, като ефектите са с различна степен на изразеност. От анализирания пет индекса е видно, че страната ни постига напредък по отношение дигиталната трансформация и адаптация към европейските стандарти с по-съществени успехи след 2012 г., но въпреки това тя се нарежда доста след държавите „дигитални пионери“. Това от своя страна поставя необхо-

димостта от активно прилагане на политики за дигитална трансформация и електронно управление в публичния сектор. На местно ниво анализът показва доста по-разнопосочни резултати и дори негативни тенденции в конкретни общини, дължащи се на неудовлетворително изпълнение на един или повече от анализиранияте индикатори (при 146 от 265 общини), което формира над 50% от общините в България. В заключение се подчертава нуждата от дигитализация, която е от съществено значение за частния сектор и необходимостта от предприемането на ефективни мерки, формирането на привлекателна бизнессреда, както и среда, подходяща за гражданите, с оглед тяхното улеснение при изпълнението на административни ангажименти.

Използвани източници

- DPIDG. (2021, 08 21). *Bulgaria Country Data*. Retrieved from <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/26-Bulgaria>
- Kuldosheva, G. (2021). *CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF DIGITAL TRANSFORMATION IN THE PUBLIC SECTOR IN TRANSITION ECONOMIES: EXAMINATION OF THE CASE OF UZBEKISTAN*. Tokyo: ADBI Working Paper Series.
- OECD. (2021, 09 01). *Digital Government Review of Panama: Enhancing the Digital Transformation of the Public Sector*. Retrieved from OECDiLibrary: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1fadf193-en/index.html?itemId=/content/component/1fadf193-en>
- Petev, B. (2020). Tax Fraud as Security Threat. *Economic Archive*(4), 70-84.
- Zahariev, A., Prodanov, S., Radulova, A., & Zarkova, S. (January 2021 г.). План за интегрирано развитие на община Белене за периода 2021 - 2027 г. (Plan for Integrated Development of the Municipality of Belene for the Period 2021 - 2027). *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.3781619
- Zahariev, A., Prodanov, S., Radulova, A., Zarkova, S., & Dimitrov, S. (January 2020 г.). План за интегрирано развитие на община Пордим за периода 2021-2027 г. (Plan for Integrated Development of the Municipality of Pordim for the Period 2021-2027). *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.3781635
- Борисов, Борислав. (2018). Индекс на административния капацитет на държавната администрация. *Бизнес управление*, 5-23. Извлечено от <https://dlib.uni-svistov.bg/bitstream/handle/10610/3883/0035d0f271f49b4787ffe6f1e8cf88a6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Захариев, А. (2012). *Фискална децентрализация и финансово управление на общините в България* (Том 13). (С. "Ценов", Ред.) Свищов: Библиотека "Образование и наука". Извлечено от www.researchgate.net/publication/313576435
- Захариев, А. (2021). *Техники за проектно финансиране*. Свищов: АИ "Ценов". Извлечено от https://www.researchgate.net/publication/349643789_TEHNIKI_ZA_PROEKTNO_FINANSIRANE
- ИПИ. (31 12 2017 г.). *Кадастър*. Извлечено от Регионални профили: <https://www.regionalprofiles.bg/bg/cadastral-map/>
- ИПИ. (20 08 2021 г.). *Регионални профили/Показатели за развитие/Администрация*. Извлечено от <https://www.regionalprofiles.bg/bg/methodology/administration/>
- Министерски съвет на Република България. (април 2021 г.). *План за възстановяване и устойчивост на Република България*. Извлечено от <https://www.nextgeneration.bg/prvu-16042021>
- Министерство на икономиката. (2021). *Концепция за цифрова трансформация на българската индустрия (Индустрия 4.0)*. Извлечено от Министерство на икономиката: https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/ip/kontseptsia_industria_4.0.pdf
- МТИТС. (23 08 2021 г.). *Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2014-2020 г.* Извлечено от https://www.mtitc.government.bg/upload/docs/2014-03/1_Strategia_RazvitieEU_RBulgaria_2014_2020.pdf
- Начков, Асен;. (03 08 2018 г.). *България със значително подобрене в готовността за е-правителство*. Извлечено от Институт за пазарна икономика: <https://ime.bg/bg/articles/bylgariya-sys-znaitelno-podobrenie-v-gotovnostta-za-e-pravitelstvo-1/>
- НСИ. (26 08 2021 г.). *Класификация на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS)*. Извлечено от <https://nsi.bg/bg/content/157/basic-page/%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%84%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8->
- НСОРБ. (05 10 2020 г.). *Възможности за дигитализация на поддържани от общините регистри/документи/бази данни*. Извлечено от <https://www.namrb.org/vazmoznosti-za-digitalizacia-na-poddarzani-ot-obshtchinite-registri-dokumenti-bazi-danni>

- Овчаров, М. (2021). Изпълнението на закона като оправдаващо обстоятелство. (Сиела, Ред.) *Норма*(4).
- Павлова-Бънова, М. (2020). Състояние на фискалната позиция на общините в България. *Юбилейна международна научна конференция "Икономическа наука, образование и реална икономика: развитие и взаимодействия в дигиталната епоха* (стр. 383). Варна: "Наука и икономика". Извлечено от https://ue-varna.bg/~uevarna/uploads/filemanager/303/publishing-complex/2020/Economic_science_education_real_economy_T2_2020.pdf#page=383
- Петев, Б. (2021). Икономическата сигурност фактор за национална сигурност. *Сп. "Бизнес посоки"*, 1, 74-84.
- Програма "Достъп до информация". (2021). *Състоянието на достъпа до информация в България*. Извлечено от http://store.aip-bg.org/publications/ann_rep_bg/2021/aip_doklad-2020-end_CORR.pdf
- Фондация "Програма достъп до информация". (31 08 2021 г.). Извлечено от <https://www.aip-bg.org/>
- Цонев, И. (2016). *Преоткриване на публичните услуги за 21-ви век Сравнителен анализ на електронните реформи в Естония, България и Румъния*. Европейски либерален форум.

Петко Т. Ангелов е гл. ас. д-р в катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, България. **Научни интереси:** публични финанси; управление на дълга; търговско банкиране.
ORCID ID: 0000-0001-9459-4812

Силвия С. Заркова е д-р по икономика и хоноруван преподавател към катедра „Финанси и кредит“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, България. **Научни интереси:** управление на дълга; регионално развитие; финансов анализ.
ORCID ID: 0000-0002-7429-9725

ISSN 0323-9004

Economic Archive

Народностопански архив

Year LXXIV, Issue 4 - 2021

85
ГОДИНИ

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
„Димитър А. Ценов” - Свищов

1202 - 4 книга LXXIV година

Народностопански архив

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ”
СВИЩОВ

Свищов, година LXXIV, книга 4 - 2021

**Капитализмът срещу себе си (критически
възгледи и прозрения)**

**Финансова прозрачност на общините в България
в контекста на европейската икономическа
дигитализация**

**Мястото на стопанска дейност и постоянният
обект в контекста на дъщерното дружество
и дигиталната икономика**

**Проблеми пред сближаването на плановите
райони в България**

**Лихвената крива в Еврозоната по време
на пандемията от COVID-19: влияние
на инвестиционните и макроикономическите
нагласи**

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев – зам. главен редактор
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Тодор Кръстевич

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Финансов университет при Правителството на Руската федерация, Москва (Русия).
Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Молдовска академия за икономически изследвания, Кишинев (Молдова).
Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверяков – Одески държавен икономически университет, Одеса (Украйна).
Проф. д-р ик.н. Андрей Крисоватий – Тернополски национален икономически университет, Тернопол (Украйна).
Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Университет Валахия, Търговище (Румъния)
Проф. д-р Кен О'Нийл – Университет Ълстер (Ирландия)
Проф. д-р Ричард Торп – Университет Лийдс (Великобритания)
Проф. д-р ик.н. Елена Непочатенко – Умански национален аграрен университет, Уман (Украйна)
Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Киевски национален икономически университет "Вадим Гетман", Киев (Украйна)
Доц. д-р Мария Стефан – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р Анисоара Дуика – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р Владимир Климук – Брановички държавен университет, Бранович (Беларус)

Екип за техническо обслужване:

Технически секретар – д-р Росица Проданова
Стилов редактор – Анка Танева
Превод на английски език – ст. преп. Венцислав Диков и ст. преп. д-р Петър Тодоров

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров” 2
Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
☎ (+359) 889 882 298
Д-р Росица Проданова – технически секретар
☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg
Благовеста Борисова – компютърен дизайн
☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg

Отпечатването на списанието за 2021 г. се осъществява с безвъзмездната финансова помощ на Фонд „Научни изследвания” – Договор ДНП № КП-06-ПП2-0045 по конкурс „Българска научна периодика – 2021 г.”

© Академично издателство „Ценов” – Свищов
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов” – Свищов

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXIV, КНИГА 4 – 2021

СЪДЪРЖАНИЕ

Методи Кънев

Капитализмът срещу себе си (критически възгледи и прозрения) /3

Петко Тошев Ангелов, Силвия Сашева Заркова

Финансова прозрачност на общините в България в контекста на европейската икономическа дигитализация /24

Стойчо Лалков Дулевски

Мястото на стопанска дейност и постоянният обект в контекста на дъщерното дружество и дигиталната икономика /38

Силвия Драганова Годорова-Петкова

Проблеми пред сближаването на плановете райони в България /57

Владислав Любомиров Любенов

Лихвената крива в Еврозоната по време на пандемията от COVID-19: влияние на инвестиционните и макроикономическите нагласи /73